

lære læserne om tilværelsens hårde realiteter.

Alt tilsammen må bogen anbefales enhver, som ønsker en forholdsvis let tilgængelig håndbog ved siden af den officielle statistik. Efterhånden som denne har tendens til at blive mere udemokratisk i den forstand, at den forsynes med mere sparsom text, hvor man ellers har kunnet læse meget af, hvad der står i tabellerne, vil voksende kredse have nytte af at sætte sig ind i de faktiske forhold på denne måde og derved få en baggrund for talene.

Jørgen Gram.

Gerald M. Meier & Robert E. Baldwin, **Economic Development. Theory, History, Policy**, New York, John Wiley & Sons, Inc. 1957. 588 sider. Pris: \$ 8.50.

Som ofte påvist vil de problemstillinger, den økonomiske teori vælger sig, være nøje forbundet med de aktuelle problemer, som dagens (eller i det mindste gårsdagens) økonomiske politik er (var) stillet overfor. Med dette in mente er det med passende vurderingspræmisses – som mange vil kunne godtage – et glædeligt tidens tegn, at teorien om økonomisk vækst har trukket så mange forskere til sig. Efter en række monografier (jfr. herom f. ex. Anders Ølgaards artikel i *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, 1958), er nu også lærebøger om vækst begyndt at dukke op. Ideelt set bør lærebøger skrives efter at området er virkelig gennemarbejdet ved monografier. Og ud fra dette synspunkt er det for tidligt at skrive lærebøger om økonomisk vækst. Men præcis ud fra samme synspunkt kan man næppe overhovedet skrive lærebøger i økonomi. Hvis man forudsætter, at disse gør en vis gavn – og det gør de! – vil man også kunne regne med, at en lærebog i økonomisk vækst er af betydning. Det gælder i hvert fald, når kvaliteten er som hos Meier & Baldwin.

Efter en ganske kort indledning, som behandler spørgsmålet om måling af

vækst m. v. og som ikke giver særlig meget, følger 1. del: „Theories of Economic Development“. Dette er at begynde i den rigtige ende. Her gennemgås Adam Smith, Ricardo, Marx, Marshall (m. fl.), Schumpeter samt de af Keynes påvirkede Harrod, Domar og Alvin H. Hansen. Denne gennemgang optager godt 100 sider og synes stort set at være tilfredsstillende. Opgaven er vanskelig, og det kan næppe undgås, at læseren indenfor så snævre rammer her og der vil føle sig snydt. Således kan man anke over, at den for Schumpeter så afgørende sondring mellem på den ene side det stationære samfund (behandlet i kap. 1 i 1911-bogen: *Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung*), som hele tiden hos Schumpeter er sammenligningsgrundlaget, og på den anden side kredsløbet med nettoinvestering, ikke kommer særligt klart frem. Men med side-tallet givet er det uretfærdigt at rette detailkritik mod det som helhed gode referat, som her præsteres. (Det bør derfor sættes i parentes, at vurderingen af Marx også er ufuldkommen).

2. del følger regelret: Her gives med den i 1. del præsenterede baggrund en historisk gennemgang af Nordvesteuropas og U.S.A.'s økonomiske historie. Måske forudsætter afsnittet – som er på 130 sider – at man kender stoffet i forvejen. Men godt er det i hvert fald præsenteret, fordi udviklingen ses gennem teoriens ordnende briller. Selv om man undervejs flere steder hungre efter mere – afsnittet om bytteforholdsudvikling (kap. 11.2) giver således undertegnede en lidt fad smag i munden – synes behandlingen stort set at kunne tilfredsstille generelle krav.

Bogens velgørende stramme opbygning fortsættes ved en 3. del, der behandler de underudviklede områders problemer, når en vækst søges igangsat samt 4. del: „Maintaining Development in Rich Countries“. Denne disposition af stoffet er udmærket. Men såvel det under 3. del

lære læserne om tilværelsens hårde realiteter.

Alt tilsammen må bogen anbefales enhver, som ønsker en forholdsvis let tilgængelig håndbog ved siden af den officielle statistik. Efterhånden som denne har tendens til at blive mere udemokratisk i den forstand, at den forsynes med mere sparsom text, hvor man ellers har kunnet læse meget af, hvad der står i tabellerne, vil voksende kredse have nytte af at sætte sig ind i de faktiske forhold på denne måde og derved få en baggrund for talene.

Jørgen Gram.

Gerald M. Meier & Robert E. Baldwin, **Economic Development. Theory, History, Policy**, New York, John Wiley & Sons, Inc. 1957. 588 sider. Pris: \$ 8.50.

Som ofte påvist vil de problemstillinger, den økonomiske teori vælger sig, være nøje forbundet med de aktuelle problemer, som dagens (eller i det mindste gårsdagens) økonomiske politik er (var) stillet overfor. Med dette in mente er det med passende vurderingspræmisses – som mange vil kunne godtage – et glædeligt tidens tegn, at teorien om økonomisk vækst har trukket så mange forskere til sig. Efter en række monografier (jfr. herom f. ex. Anders Ølgaards artikel i *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, 1958), er nu også lærebøger om vækst begyndt at dukke op. Ideelt set bør lærebøger skrives efter at området er virkelig gennemarbejdet ved monografier. Og ud fra dette synspunkt er det for tidligt at skrive lærebøger om økonomisk vækst. Men præcis ud fra samme synspunkt kan man næppe overhovedet skrive lærebøger i økonomi. Hvis man forudsætter, at disse gør en vis gavn – og det gør de! – vil man også kunne regne med, at en lærebog i økonomisk vækst er af betydning. Det gælder i hvert fald, når kvaliteten er som hos Meier & Baldwin.

Efter en ganske kort indledning, som behandler spørgsmålet om måling af

vækst m. v. og som ikke giver særlig meget, følger 1. del: „Theories of Economic Development“. Dette er at begynde i den rigtige ende. Her gennemgås Adam Smith, Ricardo, Marx, Marshall (m. fl.), Schumpeter samt de af Keynes påvirkede Harrod, Domar og Alvin H. Hansen. Denne gennemgang optager godt 100 sider og synes stort set at være tilfredsstillende. Opgaven er vanskelig, og det kan næppe undgås, at læseren indenfor så snævre rammer her og der vil føle sig snydt. Således kan man anke over, at den for Schumpeter så afgørende sondring mellem på den ene side det stationære samfund (behandlet i kap. 1 i 1911-bogen: *Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung*), som hele tiden hos Schumpeter er sammenligningsgrundlaget, og på den anden side kredsløbet med nettoinvestering, ikke kommer særligt klart frem. Men med side-tallet givet er det uretfærdigt at rette detailkritik mod det som helhed gode referat, som her præsteres. (Det bør derfor sættes i parentes, at vurderingen af Marx også er ufuldkommen).

2. del følger regelret: Her gives med den i 1. del præsenterede baggrund en historisk gennemgang af Nordvesteuropas og U.S.A.'s økonomiske historie. Måske forudsætter afsnittet – som er på 130 sider – at man kender stoffet i forvejen. Men godt er det i hvert fald præsenteret, fordi udviklingen ses gennem teoriens ordnende briller. Selv om man undervejs flere steder hungre efter mere – afsnittet om bytteforholdsudvikling (kap. 11.2) giver således undertegnede en lidt fad smag i munden – synes behandlingen stort set at kunne tilfredsstille generelle krav.

Bogens velgørende stramme opbygning fortsættes ved en 3. del, der behandler de underudviklede områders problemer, når en vækst søges igangsat samt 4. del: „Maintaining Development in Rich Countries“. Denne disposition af stoffet er udmærket. Men såvel det under 3. del

som det under 4. del hørende stof er af kaotisk natur. Særlig for 3. dels vedkommende er dette slående. Her præsenteres en række karakteristika for underudviklede områder tillige med de problemer for den økonomiske politik, som disse strukturer giver. Hvad der her siges er godt, ja udmærket. Der skrives side op og side ned (ialt op mod et par hundrede sider) og det er godt og rigtigt, ind imellem mere end det. Men det præsenteres uoverskueligt og kaotisk. Nærværende anmelder har ingen patentmedicin at udlevere som alternativ (måske ville det hjælpe, om man mere klart gik ud fra en specificeret model). Men det hindrer ikke, at indtrykket bliver vagt og konfust.

Dette gælder som nævnt også 4. del om de højt udviklede landes udviklingsproblem. Hvad der her medtages må naturligvis blive lidt tilfældigt. Helt bortset fra, at en dansker vil synes, at der lægges for ringe vægt på de til en vækstpolitik knyttede betalingsbalanceproblemer, så må man mod dette afsnit først og fremmest indvende, at selve hovedproblemet i det kapitalistiske samfund, næppe kommer klart frem. Afsnittet havde vel vundet, om forfatteren havde begyndt med hovedproblemet (som det findes hos Harrod-Domar og mange andre incl. Marx): En forøgelse af kapitalapparatet har i sig selv en indkomstskabende virkning; men der er tillige en produktionsvirkning via forøgelsen af produktionskapaciteten. Hvorledes tilsikres – „automatisk“ eller via en bevidst politik – at efterspørgslen følger med stigninger i produktionens kapacitet? Ved en sådan helt enkel formulering ville man have fået et udgangspunkt, som i hvert fald kunne have givet en stramning til det noget diffuse afsnit.

Alt i alt kan der dog være god grund til at anbefale denne bog. Til det anførte må også tilføjes, at litteraturhenvisningerne ikke alene er legio, men også exemplariske. Under den fortløbende tekst gives der relevante, udførlige hen-

visninger. Hertil kommer tre appendices med udførlige henvisninger til en række karakteristiske arbejder om øjeblikkets gode slogan: vækst.

*P. Nørregaard Rasmussen.*

**Carl Kauffeldt: Sukkerfabriken Nykøbing, Nykøbing Falster 1959. 31 s. illustr. (ikke i boghandelen).**

Denne lille bog er udsendt af Sukkerfabriken Nykøbing den 30. januar 1959 på 75 års-dagen for den stiftende generalforsamling i Nykøbing F.

Jubilæumspublicationen beretter på en umiddelbart indbydende måde om selskabets stiftelse på foranledning af gehejmekonferensråd E. Tesdorf og om de begivenheder, der gik forud for stiftelsen, og i hvilke bl. a. C. F. Tietgen spillede en ikke uvæsentlig rolle. Endvidere fortælles i store træk om fabrikkens udvikling gennem de 75 år og her skildres særlig moderniseringen af sukkerfabrikationen, mekaniseringen af transporten samt bestræbelserne for at finde effektive mekaniske hjælpemidler til afløsning af det manuelle markarbejde.

Teksten er fikset op med små nydelige tegninger udført af Kai Rich. Bag i bogen findes diverse illustrerede statistiske oplysninger samt en planche, der viser gangen i forarbejdelsesprocessen.

Til beretningen om fabriken og de lokale dyrkerforhold knyttes på en naturlig måde en skildring af nationale og internationale begivenheders indvirken på sukkerbranchens produktions- og handelsforhold, ligesom der findes et 10-punkts resumé af den gældende sukkerordnings indhold.

Bogen fremstiller altså også en god bid erhvervsøkonomisk historie af almen interesse og er således anbefalelsesværdig lektur.

*Werner Bachmann.*

**C. Grove Haines (ed.): European Integration, With an Introduction by Paul**